

PM 2007: RI (Dnr 009-1241/2007)

Det framtida förvaltningsdömandet i första instans

Remiss från justitiedepartementet

Remisstid 18 juni 2007

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Som svar på remissen från justitiedepartementet avseende Det framtida förvaltningsdömandet i första instans överlämnas och åberopas denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Kristina Axén Olin anför följande.

Ärendet

Sedan länsrätterna för drygt 25 år sedan blev självständiga allmänna förvaltningsdomstolar har deras målområde utvidgats betydligt. Den yttre organisationen har däremot i princip inte ändrats. Den nuvarande länsrättsorganisationen har inte kunnat avgöra mål i den takt de kommer in, vilket har fått som konsekvens att länsrätterna har svårt att nå verksamhetsmålen och har stora målbalanser att arbeta av. För att kunna möta de nya krav som ställs i olika avseenden på förvaltningsmålens hantering krävs bland annat att domstolarna är attraktiva arbetsplatser och att de förmår att säkerställa den framtida kompetensförsörjningen. Domstolsverket har därför tagit initiativ till att närmare utreda frågan om ändrad organisation av dömandet i första instans. Föreliggande promemoria från justitiedepartementet är resultatet av det arbetet.

Promemorian innehåller förslag på förändring av länsrätternas yttre organisation genom att antalet länsrätter minskar betydligt. Syftet med denna förändring är att åstadkomma ett professionellt, kvalitativt och effektivt förvaltningsdömande. De tre största länsrätterna berörs i princip inte av förslagen, emedan dessa länsrätter nyligen har omorganiserats till att numera också vara migrationsdomstolar. I justitiedepartementets promemoria föreslås även namnändring innebärande att uttrycket "län" tas bort i domstolens namn för att ersättas av "förvaltningsrätt".

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret är positivt till förslaget om minskat antal länsrätter och har inte heller någon erinran mot förslaget om namnändring.

Mina synpunkter

Det är ett grundläggande legitimitetskrav på rättsstaten att den förmår att handlägga mål i rimlig tid utifrån en enhetlig praxis. I den mån som promemorians förslag kan leda till effektivare och enhetligare handläggning av förvaltningsmålen i första instans är det således positivt ur rättssäkerhetssynpunkt.

Förkortade handläggningstider skulle i första hand vara positivt ur ett medborgarperspektiv, i överensstämmelse med stadgandet i europakonventionens artikel 6.1 om

rätt till prövning inom skälig tid. Ur kommunal synvinkel vore förkortade handläggningstider bra för att förbättra möjligheterna till smidigare beslutsprocesser.

Även ökade möjligheter till specialisering vore välkommet. Detta i synnerhet som förvaltningsmålen ofta är komplexa och av stor betydelse för såväl enskilda individer som myndigheter och organisationer. Ökad specialistkompetens parallellt med större enhetlighet i rättsskipningen torde välkomnas av samtliga berörda parter.

Behovet av kvalitetsförbättringar gäller även de tre stora länsrätterna (Stockholm, Göteborg och Malmö), som på grund av att de även är migrationsdomstolar undantagits från promemorians överväganden. Även om deras problematik är av en annan art är det likafullt angeläget att insatser görs för att komma till rätta med för långa handläggningstider även där.

Vägledande vid en reformering av länsrätterna bör vara att utgå från medborgarnas behov samt att åstadkomma ändamålsenliga domkretsar för en effektiv och rättssäker handläggning av förvaltningsmålen. Att förändra benämningen från länsrätt till förvaltningsrätt är i en sådan process foljdriktigt. Jag vill dock understryka vikten av att domstolarnas tillgänglighet är sådan att närheten till medborgarna inte minskar, trots eventuellt ökade geografiska avstånd.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

Som svar på remissen från justitiedepartementet avseende Det framtida förvaltningsdömandet i första instans överlämnas och åberopas denna promemoria.

Stockholm den 16 maj 2007

KRISTINA AXÉN OLIN

Bilaga

Justitiedepartementets promemoria ”Det framtida förvaltningsdömandet i första instans” (Ju2007/2289/DOM)

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

ÄRENDET

Sedan länsrätterna blev självständiga allmänna förvaltningsdomstolar för drygt 25 år sedan har länsrätternas målområde utvidgats betydligt, men den yttre organisationen har i princip inte ändrats. Den nuvarande länsrättsorganisationen har inte kunnat avgöra mål i den takt de kommer in vilket har inneburit att länsrätterna har stora balanser att avarbeta. Länsrätterna har svårt att nå verksamhetsmålen. För att kunna möta de nya krav som ställs i olika avseenden på förvaltningsmålens hantering, bl.a. kortare handläggningstider, är det viktigt att den framtida organisationen för förvaltningsdömandet i första instans har förutsättningar att leva upp till dessa krav. Det krävs bl.a. att domstolarna förmår att vara attraktiva arbetsplatser och kan säkerställa den framtida kompetensförsörjningen. Domstolsverket har därför tagit initiativ till att närmare utreda frågan om ändrad länsrättsorganisation och ta fram en genomtänkt strategi inför kommande diskussioner i frågan om organisationen av det framtida förvaltningsdömandet i första instans. Det är den promemoria som resulterat av det arbetet som staden givits tillfälle att yttra sig över.

De hinder som idag föreligger för ett effektivt förvaltningsdömande med hög kvalitet i första instans beror till stor del på att flertalet länsrätter ur ett organisatoriskt perspektiv har för litet målunderlag och därmed är för små för att kunna ha möjligheter att vara ändamålsenligt utformade. En bedömning av de brister och problem som uppmärksammas visar att en omfördelning av resurser mellan domstolarna inte är tillräcklig för att lösa problemen. Inte heller har tillfälliga resursökningar gett önskat resultat.

Det framtida förvaltningsdömandet bör utformas på ett sätt som innebär att antalet länsrätter minskar betydligt. Ett "riktmärke" för storleken på en framtida förvaltningsdomstol i första instans, exklusive de tre största, kan vara ett målunderlag om minst 6 000 och upp till 10 000 mål, där det lägre målantalet, översatt till antal anställda, motsvarar ca 50 anställda.

Genom en sådan föreslagen organisatorisk förändring kommer skillnaderna mellan domstolarna att minska. Vidare ges ökade möjligheter till specialisering bland domarna samt till att länsrätterna blir mer attraktiva arbetsplatser. Varje domstol blir administrativt bärkraftiga enheter och kan ha utökad teknikanvändning. Större enheter ger även ökad möjlighet till att utveckla arbetsformerna på ett ändamålsenligt sätt för att resursanvändningen ska vara effektiv. Till följd av detta kommer förutsättningarna att uppfylla bl.a. parternas och statsmakernas krav på snabbhet, rättssäkerhet och hög kvalitet att öka.

De tre största länsrätterna, Stockholm, Malmö och Göteborg, berörs i princip inte av förslagen i promemorian då de nyligen omorganiserades till följd av att de numera också är migrationsdomstolar och att den reformen behöver utvärderas innan ytterligare förändringar aktualiseras.

I promemorian föreslås även namnändring innebärande att uttrycket "län" tas bort i domstolens namn eftersom domkretsarna enligt förslaget inte behöver vara kopplade till vissa län och då domstolarna inte heller i övrigt har något med länsorganisationen att göra. Namnet "förvaltningsrätt" föreslås eftersom det knyter väl an till benämningarna på andra domstolsslag.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret. Inom stadsledningskontoret har det handlagts av juridiska avdelningen.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 7 maj 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att förslaget om att minska antalet länsrätter är positivt med hänsyn till att detta kan bidra till att bl.a. kraven på rättsäkerhet och snabb handläggning hos domstolarna kan tillgodoses i större utsträckning. En möjlighet till ökad specialisering hos domarna leder till mer enhetlig praxis i t.ex. mål om offentlig upphandling, vilket medför högre rättsäkerhet för parterna.

Stadsledningskontoret anser att förslaget om namnändring är lämpligt för det fall domstolarna inte är kopplade till vissa län. Stadsledningskontoret har inte något att erinra mot förslagen.